РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 8-го вересня 1917. Ч. 106. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, September 8, 1917. No. 106.

КОНҐРЕС УХВАЛИВ 12 МІЛЇЯРДІВ ВОЄННОГО КРЕДИТУ.

НІМЦІ 40 МИЛЬ ЗА РИҐОЮ. — 7.500 ПОЛОНЕНИХ, 180 ГАРМАТ І 300 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

В злуці зі заговором проти російського правительства арештовано трох великих князів.

КРОВАВА БИТВА НАД ІЗОНЦО О ПОСІДАНЄ ГОРИ САН ҐАБРІЄЛЕ.

Вісти з України.

—o—

Український зїзд.

Київ, 2. липня. — Київський ґуберніяльний національний зїзд ухвалив кілька резолюцій, з котрих найголовнїйшими є:

Зїзд признає Центральну Українську Раду одиноким висшим орґаном державної власти на Україні.

Зїзд взиває демократію українських міст і місточок лїквідувати „гріхи свого відділеня від українського народу, хлїбом котрого вона кормить ся", і приступити до спільної роботи з працюючим українським народом для введеня повної національно-територіяльної автономії України, бо централїстичній русифікаційній політицї революція зробила конець.

Універзал У. Ц. Ради прочитати в церквах і оповістити населеню.

Всї суспільні і державні інституції на Україні повинні зноситп ся з російським тимчасовим правительством через У. Ц. Раду.

Зїзд висловлює бажанє, щоби всї державні податки, збирані з українського народу, почавши від 14. липня 1917 року, йшли в українську областну касу, з котрої російське правительство, за згодою У. Ц. Ради, може черпати средства для загально державної справи.

Зїзд просить У. Ц. Раду видати приказ, аби всї такі інституції, як телєґраф, почта, школи і т. п. були зукраїнізовані.

Зїзд просить У. Ц. Раду переглянути всї постанови російського правительства в справах місцевих, земельних, споживних і зробити ті закони корисними для всього населеня.

Зїзд просить У. Ц. Раду, щоби всїх юнкерів (кадетів) і учеників шкіл прапорщиків (Українців) призначувати лише до українських війск.

Зїзд просить У. Ц. Раду заняти ся скликанєм зїзду національностий, проживаючих на Україні.

Полтава признала У. Ц. Раду своїм одиноким правительством.

Полтава, 1. липня. — Полтавська земська управа признала Українську Центральну Раду одиноким українським правительством і заявила, що всї постанови російського тимчасового правительства буде переводити в житє лише за дозволом У. Ц. Ради.

Золотоношська повітова земська управа асиґнувала на цїли У. Ц. Ради 15.000 карбованців, а до населеня звернула ся із зазивом віддати на цїли У. Ц. Ради весь однодневний заробок.

Полтава, 2. липня. — **Місцевий комітет соціял-демократів і рада робітничих і жовнірських делеґатів ухвалили резолюцію, витаючи універзал У. Ц. Ради яко революційний акт України, жадають від демократії** піддержки універзалу і пропонують Радї дати місце представникови ради делеґатів.

Присяга на вірність Раді.

Київ, 3. липня. — В деяких селах на Україні сьвященики приводять повнолїтних мущин і женщин до присяги на вірність Українській Центральній Радї.

Комісія для виготовленя статута автономії України.

Київ, 7. липня. — Українська Центральна Рада рішила сформувати комісію для виготовленя статута автономії України. В склад комісії війде 100 осіб, з того 69 Українців, 11 Москалів, 8 Жидів, 2 Румуни, 2 Поляки, а по одному: Литовці, Греки, Болгари, Вірмени, Татари і т. п.

Зїзд всїх національностий Росії в Киеві.

Київ, 10. липня. — Українська Центральна Рада постановила скликати в Киеві зїзд національностий Росії, які домагають ся автономії і федерації.

Сподівають ся, що в тім зїзді (окрім Українців) візьмуть участь: Фінляндцї, Білорусини, Литовці, Естонці, Лотиші, Грузини, Вірмени, Жиди, Татари, Калмуки, Башкіри, Поляки, Сарти, Турки, представники Донщини і Сибіри, а також партійні ґрупи Білорусинів.

Кожда національність, незалежно від території, скількости населеня і культурного розвитку, має право вислати 10 делеґатів.

В програму зїзду входять слїдуючі справи: будучий устрій федеративної держави, державна мова окремих федеративних частий, принципи розмежованя автономних одиниць, права національних меньшостий і орґанізація союза міст.

(Після наспівшої до „Свободи" телеґрами сей зїзд заповіджений на нині, 8. вересня).

Українізація державних інституцій.

Камінець Подільський, 3. липня. — Четвертий зїзд селянських делеґатів ухвалив резолюцію, жадаючи українізації повітових управ, вводячи в діловодство українську мову і увільняючи від служби людий, ворожих українізації.

Податок на Україні.

Київ, 4. липня. — В деяких громадах бердичівського повіту (київська ґубернія) селяни, виповняючи проєкт У. Ц. Ради наложити добровільний податок від земель, наложили по 10 копійок податку від десятини землї не лише своєї, але й дідичівської.

У. Ц. Рада в обороні У. С. Стрільців.

Київ, 10. липня. — Українська Центральна Рада заняла ся долею полонених галицьких Українських Січових Стрільців. У. С. Стрільці не мають ся висилати на Сибір так як инших полонених. Вони мають оставати ся на Україні.

Шевченко замісць Александра II.

Київ, 3. липня. — Селянський зїзд, який відбув ся в Чигиринї, постановив безпроволочно знести по всїх селах повіту памятники царя Александра II., а замінити їх памятниками Шевченка і инших українських діячів.

Українські соціял-демократи.

Катеринослав, 3. липня. — Катеринославські українські соціял-демократи при виборах в міську управу зажадали для себе від комітету соціялїстичних партий більшости і першенства при розділї місць.

Соціялїстичний бльок **відказав** ся від сього жаданя, а обиджені українські соціял-демократи виступили з бльока.

Українські корпуси в російській армії.

Київ, 4. липня. — **Український військовий ґенеральний комітет заявляє, що 6-тий і 41-ший корпуси, які брали участь в наступі 1. липня, здобули позиції і взяли велике число полонених, — се корпуси українські. Український військовий ґенеральний комітет доповняв їх спеціяльними українськими резервами.**

Козаки проти України.

Дня 3. липня б. р. в Москві покінчив ся всеросійський козацький зїзд, який своє становище супроти України заявив у слїдуючій резолюції:

Всеросійський козацький ніш ухвалив вже резолюцію про неділиму демократичну републику.

(Продовжене на стороні 2-гій).

НА СХІДНІМ ФРОНТЇ.

Німецькі війска 40 миль на схід від Риґи. — 7.500 полонених і 180 гармат.

БЕРЛІН, 6. вересня. — Німецький урядовий звіт звучить:

„**АРМІЯ КН. ЛЄОПОЛЬДА:** На північно-східнім теренї війни наша кіннота розбила російські задні сторожі коло Най-Кальпен, **70 км. (40 миль) від Риґи.**

„**Російські війска розпочали відворот здовж цїлого фронту над рікою Двиною аж по Фрідріхштад, уступаючи з великим поспіхом у північнім і північно-східнім напрямі.**

„Число російських жовнірів, полонених підчас скорого наступу німецьких війск, постійно зростає. Загальне число полонених ще не звісне. **Дотепер вже начислено 120 офіцирів і 7.500 салдатів. Воєнна добича складаєть ся з 180 гармат, 300 машинових крісів, великого числа панцирних самоходів і величезної скількости ріжного рода воєнних матеріялів.**

„**АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА:** В північно-західній Молдавії приходить від часу до часу до перестрілки артилєрії.

„**АРМІЯ МАКЕНЗЕНА:** Наступ румунських війск коло Мунчелюй, на північний захід від Фокшані, зістав ударемнений. Союзні війска перевели протинаступ, здобуваючи трохи полонених".

Російська армія уступає знад ріки Двини.

ПЕТРОҐРАД, 6. вересня. — Російський урядовий рапорт звучить:

„**НА ПІВНОЧИ: В околиці Риґи наші війска на північ від лївляндської ріки Аа ууступають дальше назад у північно-східнім напрямі і перейшли вже ріку Мелюпе.**

„Наші війска, які уступають здовж зелїзничого шляху, який веде з Риґи через Псков до Петроґраду, опорожнили міста Зеґевольт і Лїґат (25 км. на полудневий захід від Венден).

„**Наші війска на полудне від Риґи, які стояли на боєвій лїнії здовж ріки Двини, розпочали відворот під сильним напором неприятеля.** Наші війска находять ся тепер на лїнії Клянґзенберґ-Морецберґ-Кестран і Фрідріхштад.

„На прочих боєвих фронтах відбуваєть ся лише часами перестрілка артилерії і патруль".

Німецька фльота в заливі Риґи?

ЛОНДОН, 6. вересня. — Півурядово доносять, що **вчера появили ся в заливі Риґи німецькі воєнні кораблї.**

Найблизша цїль німецького наступу є здобутє пристани Реваль.

КОПЕНГАҐЕН, 6. вересня. — Німецькі війска, які находять ся вже поверх 35 миль на схід і на північний схід від Двини, посувають ся скорим кроком дальше напеpед.

Помимо сильного опору російських війск Німцї здобувають одну місцевість за другою. **Дотепершний хід воєнних операций вказує, що Німцї мають на цїли передівсїм здобутє пристани Реваль, щоби відтак могли розпочати вже властивий наступ на Петроґрад.**

Передні сторожі німецької армії є віддалені нині всего 110 миль від пристани Реваль.

Петроґрад не є загрожений.

ПЕТРОҐРАД, 6. вересня. — Шеф російського ґенерального штабу, ґен. Романовський, заявив нині, що опорожнене Риґи не становить жадної небезпеки для Петроґраду. Вже саме те, що зближаєть ся осїнна дощева пора, **не позволяє неприятелеви на переведене наступу на Петроґрад.**

Таксамо можливість нападу Нїмців на побереже недалеко Петроґраду вважають у військових кругах за виключене.

Помимо тих запевнень настрій в часописях є пригноблюючий.

„Русский Інвалїд", який між часописями є найменьше песимістичний, пише, що положенє не є ще безнадійне, „коли війска не забудуть, що вони є Москалями, і коли між ними найдеть ся кількох сьвітлих офіцирів, які схочуть сповнити свій обовязок".

Готовлять ся до оборони Петроґраду.

ПЕТРОҐРАД, 6. вересня. — Утворено окремі комітети по полках, які стоять в Петроґраді залогою. **Їх задачею є виготовити плян оборони Петроґраду.**

Російська фльота покищо виратувала ся.

ЛОНДОН, 6. вересня. — Вісти, які надійшли з Петроґраду, кажуть здогадувати ся, що російська фльота, яка находила ся в заливі Риґи, **ще в пору відплила до Фінського заливу та що їй не грозить покищо жадна небезпека.**

Вість про появлене німецької фльоти в Ригськім заливі вказує, що Нїмцям вдало ся в короткім часї очистити залив з підводних мін.

Як доносять з Петроґраду, **російські** офіцири **маринарки дали запевнене, що** радше цїлу **фльоту затопили би ніж мала** би вона попасти **ся в руки Нїмців.**

Все буде залежати від карности російської армії.

ПЕТРОҐРАД, 6. вересня. — Борис Савенков, урядуючий міністер війни, заявив, що нині годї сказати, коли і де вдасть ся здержати наступ німецьких війск. **Все те буде залежати від карности російської армії.**

Як з одної сторони наспіли сумні вісти про сбромну утечу деяких полків з боєвого фронту під Риґою, так з другої сторони инші полки дали докази великої хоробрости і посьвяти. Між тими визначили ся найбільше полки, зложені з Лотишів.

Після ґен. Алексієва Росії грозить більша небезпека на полудни.

ПЕТРОҐРАД, 5. вересня. — Бувший головний командант російських війск, ґен. Алексієв, заявив нині, що **Петроґрад через упадок Риґи не є загрожений.** Після його гадки удар, який завдав Росії упадок Риґи, має більше значінє моральне ніж стратеґічне. **Натомісць далеко більша небезпека грозить Росії на случай, коли би Нїмцї перевели з успіхом наступ на румунськім фронті.**

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Конґрес ухвалив 12 мілїярдів воєнного кредиту.

ВАШИНҐТОН, 6. вересня. — **Нині принято в палаті послів одноголосно закон в справі воєнного кредиту у сумі 11.538,945.460 долярів.**

Згаданий кредит буде піднятий в бондах і цертифікатах.

З тої загальної суми припадає 4 мілїярди на позичку для аліянтів. Прочий кредит є призначений на дальші воєнні приготованя, на будову кораблїв і на удержанє армії.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

Кровава битва о гору Сан Ґабріеле. — 2.000 полонених Австрійців.

РИМ, 5. вересня. — Італїйський урядовий звіт доносить:

„**Битва на північ від Ґориції триває дальше. Найсильнїйша битва відбуваєть ся в околиці гори Сан Ґабріеле. Наші війска полонили 86 офіцирів і 1.600 жовнірів, належачих до 10 ріжних полків.**

„Дальше на полудне полонено 402 Австрійців, між тими 14 офіцирів.

„В битві брало участь 261 наших лїтаків, які успішно бомбардували неприятельські становища і дороги, якими відбувають ся транспорти на заді армії неприятеля".

Гора Сан Ґабріеле остала ся в руках Австрійців.

ЛОНДОН, 6. вересня. — **Як доносить австрійський урядовий звіт, італїйські війска вже кілька разів були в посіданю гори Сан Ґабріеле, але за кождим разом мусїли відступити.**

Італїйці продовжують дальше свій наступ. **Битва в околиці гори належить до найстрашнїйших у цїлій війні.** Італїйці переводять наступ у масових формаціях.

Треба надіяти ся, що Італїйці відновлять наступ на гору Сан Ґабріеле, яка має велике стратеґічне значінє, бо панує над долиною ріки Ізонцо і над Ґорицією.

В РОСІЇ.

Трох великих князів арештовано.

ПЕТРОҐРАД, 5. вересня. — Крім **великого князя Михайла Александровича,** брата російського царя, і його жінки арештовано також **великого князя Павла** і його жінку. Вістка про арештованє **великого князя Дмитра Павловича** доси урядово не є ще потверджена.

Вчера явив ся заступник команданта петроґрадського округа з відділом жовнірів в Царськім Селї і перепровадив арештованє вел. князя Павла. На питанє великого князя Павла, хто наказав його арештувати, заявив командант, що на приказ Керенського. Тойсамий командант удав ся відтак до палати вел. князя Михайла Александровича, де арештував його і його жінку.

Слїдство в справі заговору ведеть ся дальше.

ПЕТРОҐРАД, 6. вересня. — Слїдство в справі заговору проти членів провізоричного правительства ведеть ся дальше з цїлою енерґією і безоглядностию.

Як се урядово заявлено, виказало **ся, що заговір мав на цїли привернути монархічну власть в російській державі.**

До заговору належали не лише **великі** князї і особи, які стояли давнїйше **в тісних** зносинах з царським двором, але **також** богато військових і цивільних достойників, по котрих сього не сподівано ся, щоби вони були прихильниками монархічного устрою Росії.

Слїдство виказало також, що на переведенє заговору були призначені великі суми гроший в Петроґраді, Москві, Киеві, Одесї, а навіть на Сибірі.

Арештованє підозрілих осіб ще не покінчене. Надіють ся, що їх число ще значно зросте.

—o—

Строгі зарядженя проти Фінляндії.

СТОКГОЛЬМ, 5. вересня. — Ґенеральний ґубернатор Фінляндії повернув назад до Гельзінґфорс (столиця Фінляндії), **одержавши від президента кабінету, Керенського, повновласть ужити оружної сили проти всякого змаганя Фінляндців до якоінебудь самоуправи, коли вона буде йому видавати ся ворожою проти Росії.**

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	в Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

З біжучої хвилі.

З приводу маніфесту російського тимчасового правительства до українського народу, виданого 29. червня 1917 року і підписаного тодішним премієром, кн. Ю. Львовом, українська преса зазначує, що російське правительство заняло нове становище супроти української справи.

„Нова Рада", орґан Української Центральної Ради, пише:

Дуже жаль, що сей акт не оголошено в своїм часї яко відповідь на декларацію Українців. Се було би випередило непотрібне заострене української справи.

Маніфест — се красні, мягкі і правдиві слова, котрі вже тепер можуть мати значінє яко средство успокоєня розбурханого моря. Але на одних словах здержувати ся годі. За ними повинні слїдувати діла. Україна жде від правительства сих діл.

Жаданя Центральної Ради можуть послужити основою для чисто-ділової програми, до якої треба перейти після даної обітниці.

„Робітнича Ґазета", орґан українських соціял-демократів, пише:

Ся відповідь — се лиш кусок того, чого домагала ся делеґація Центральної Ради. Ми розуміємо, що правительству тепер ніяк відповісти нам ясно і недвозначно, після того, як воно зробило похибку. Але будемо поблажливі. Навіть у кадетів може бути амбіція. Побачимо тепер, як правительство виповнить свою обітницю, як воно буде помагати нам у підготовленю автономії, котру конець-кінцем потвердять установчі збори.

—

Замісць звернути свою увагу на нуртуючі під Росією чорні сили автократизму і монархізму і видати сим скритим, але грізним ворогам свободи і народу рішаючу боротьбу, російське правительство напружило всї свої сили проти явної боротьби поневолених доси народів, а тимчасом чорні сили підготовляли собі ґрунт під ногами і старали ся повалити теперішне тимчасове правительство, а до власти покликати знова царя.

Керенський грозив Українцям, що їх військовий зїзд розжене штиками, а з братом бувшого царя, Михайлом Александровичом, панькав ся наче з рідним братом... А тимчасом бачимо, що Михайло Александрович був власне тою невидимою рукою, яка провадила цїлу машину до поваленя й арештованя правительства Керенського.

І засліплені московським централїзмом нинїшні провідники Росії, змобілїзувавши всї свої сили в боротьбі проти демократичних і правних домагань Українців і Фінляндців, могли дуже легко погубити здобуту свободу і на престол посадити знова царя.

Російські поступовці повинні би схаменути ся, відвернути багнет, звернений в грудь Україн і Фінляндії, а звернути його проти дійсних ворогів демократії і російської свободи; звернути його проти чорних сил копаючого царизму.

—

Московське „Русское Слово" (ч. 144, з 10. липня б. р.) в телеґрамі з Одеси між иншим доносить:

На військових зборах предсїдатель одеської ради, др. Луценко, цинїчно заявив, що Українцї не довіряють нї установчим зборам нї московській демократії і заявив, що конечно, аби оминути конфлїкт, треба сповнити всї жаданя Українців.

Четвертий поділ Польщі і справа Галичини.

На підставі вістий, одержаних з Відня, доносять телеґрами зі Швайцарії, що **центральні держави покинули вже плян твореня окремого польського королївства**, як се було проголошене у спільній проклямації німецького й австрійського цісаря дня 5. падолиста 1916 р.

Причиною такої зміни становища центральних держав супроти Поляків має бути невдача в їх зусиллях, аби наклонити Поляків до утвореня армії, котра би борола ся по стороні Німців і Австрійців.

З тої отже причини Німеччина й Австро-Угорщина мали постановити перевести новий поділ Польщі.

Після телеґрафічних донесень російська Польща мала би бути розділена поміж Німеччину й Австро-Угорщину. Німеччина має забрати ті польські землї, які є для неї конечні „для стратеґічного випростуваня границь". Сї землї виносили би одну десяту часть російської Польщі.

Натомісць Австро-Угорщина одержала би решту, то є девять десятих Польщі. **Австрійський цїсар Карло має видати декрет, яким постановить злуку занятих від Росії польських земель з Галичиною і проголосить утворенє з тих земель Польського Королївства.** Австрійський цїсар проголосить себе польським королем і постановить, що польська корона буде дїдичною короною, подібно як корона австрійська й угорська.

Нове Польське Королївство під панованєм Габсбурґів має одержати своє власне правительство і свій власний парлямент, але полїтика заграничнa, армія і фінанси належали би під контролю правительства цїсарського. Відношенє нового Польського Королївства до Австрії й Угорщини було би такесаме, яке тепер істнує між Австрією й Угорщиною. В сей спосіб подвійна австро-угорська монархія перемінилаб ся на потрійну: австро-угорсько-польську монархію.

Безпосереднім наслїдком такого рішеня був би побір усїх Поляків, спосібних до військової служби, яко рекрутів до австро-угорської армії.

Рівночасно з проголошенєм нового Польського Королївства всї посли, які є представниками Галичини, будуть усунені з австрійського парляменту. В сей спосіб Нїмцї мали би в Австрійськім парляментї запевнену перевагу.

Недавно тому проголошена резиґнація польської державної ради у Варшаві є найлїпшим доказом, що настрій серед російських Поляків не був прихильний для Нїмеччини й Австрії. Як се ствердили навіть самі нїмецькі часописи, справа в російській Польщі стояла і стоїть значно гірше, нїж се на зверх проявляло ся. Дня 5. падолиста оба цїсарі проголосили були незавиcимість Польщі. Між головними причинами такого їх кроку було утворенє польської армії. Не маючи змоги перевести сього силою, вони надіяли ся, що се їм удасть ся, коли проголосять независиме Польське Королївство, числячи притім також на ненависть Поляків проти давного царського режіму.

Показало ся однак, що їх надії завели. Вправдї маніфест обох цїсарів приймили Поляки з великою втїхою і з тої нагоди відбули ся численні демонстрації по містах Польщі, але коли прийшла справа утвореня польської армії, яка мала бороти ся по стороні Нїмеччини й Австрії, показало ся, що всї зусиля нїмецького й австрійського правительства в тім напрямі є надаремні. Вони принесли лише незначний успіх.

Причина невдачі плянів нїмецького й австрійського правительства лежала в браку довіря Поляків до обітниць Нїмеччини й Австрії.

Можливо, що пізнїйше Нїмцям було би в Польщі більше щастило ся, **але прийшла революція в Росії, яка викликала серед російських Поляків новий рух.**

Російські Поляки стали жалувати за віддїленєм Польщі від нової російської републики. Більше радикальні Поляки піднесли навіть зовсім явно голос за безпроволочним утворенєм цїлком независимої Польщі в її історичних границях, не виймаючи й польських земель, які находять ся під панованєм нїмецьким. На зборах в Кракові, в яких взяли участь представники австрійських і російських Поляків, ухвалено таке жаданє яко жаданє цїлого польського народу.

Вслїд за тим пійшла опозиція Поляків проти нїмецького й австрійського правительства, і знова їх репресії супроти Поляків. Протест студентів варшавського університету, відмовленє присяги польськими леґіонами на вірність обох цїсарів — з одної сторони; замкненє універcитету, арештованє команданта леґіонів, ґен. Пілсудского — з другої сторони вказують на щораз сильнїйше заостренє між російськими Поляками й обома правительствами. Також польська державна рада, боячи ся, щоби не втратила впливу серед народу, поставила до обох правительств рішучі домаганя в справі твореня обіцяної польської держави, домагаючи ся між иншим безпроволочного іменованя реґента і утвореня польського кабінету. Та нїмецьким і австрійським властям не було спішно. Вони доперва по шести тижнях дали відповідь. Обіцяли іменувати реґента, а щодо кабінету то покликали до житя лише департамент судівництва, обіцюючи пізнїйше утворити департамент просьвіти, а відтак і прочі, з виїмком мінїстерства для заграничних справ.

Таке поступованє нїмецького й австрійського правительства довело до уступленя польської державної ради. Такий крок зі сторони Поляків вказує на явне зірванє російських Поляків з Нїмеччиною й Австрією. Польщу треба вважати за втрачену для нїмецько-австрійської справи, доки цїлковито не змінить ся міжнародне положенє, або доки не впаде російська революція.

* * *

Стільки принесли останні вісти про відносини, які панують під теперішну пору між російськими Поляками і нїмецьким та австрійським правительством. О скільки є правди в повисше наведених вістях, не знати. Остання телеґрама з Берлїна доносить з нагоди побуту нїмецького мінїстра для заграничних справ, д-ра Кільмана, у Відни і наради, які він відбував з ґр. Черніном, австрійським мінїстром для заграничних справ, що в справі Польщі не осягнено порозуміня.

Для нас, Українців, полагодженє справи Польщі має велике значінє з огляду на те, що тут грозить небезпека влученя до Польського Королївства української части Галичини й українських земель, занятих від Росії — тимбільше, що в повисше наведенім плянї нїмецького й австрійського правительства згадуєть ся **про влученє до нового Польського Королївства Галичини.** Нема вправдї згадки про влученє Буковини й українських земель, занятих від Росії (що означало би, що в склад нового Польського Королївства наміряє Австрія влучити всї українські землї, які находять ся в її руках під теперішну пору), **однак помимо того є небезпека, і то велика, що українські землї можуть опинити ся в новім Польськім Королївстві. Зовсім природно, що таке полагодженє української справи Австрією було би визовом не лише Українців, жиючих під теперішну пору під австрійською властию, але цїлого українського народу.**

Влученє українських земель до нового Польського Королївства навіть при теперішній ворожнечі (вона чи скорше чи пізнїйше уступить) між Поляками й австрійським правительством було би відданєм Українців в цїлковиту зависимість від Поляків. Для Українців настали би часи ще страшнїйші нїж за давного панованя Поляків у Галичині.

На случай, коли би дїйсно така небезпека грозила, український нарід, хоч знеможений війною, найде ще сили, щоби успішно запротестувати проти такого насильства.

Кацапська „Новая Русь" називає кацапів кіньми і каже, що коли кождий кінь (кацап) стане окремо і своїм розумом схоче боронити ся перед небезпекою, то і він і цїле стадо погибне...

Тепер нам всім грозить загальна небезпека — пише „Новая Русь". — Зметуть нас (кацапів) усїх із землї і собака по нас не гавкне.

За пять лїт чужинцї будуть доптати по гробах, по костях наших батьків і материй і будуть кпити собі: **„Оттут жило рабське племя, що називало ся карпаторуси (кацапи). Вони не знали навіть того, що знає скотина"...**

Ми вже давно знаємо, що кацапи — се скотина, худоба, чирак на здоровім українськім тїлї, раби Москви і підніжки чорної сотнї. Бо, — скажемо тут таки словами „Нової Руси" — чиж не є се послїдного сорта рабство, чи не є се скотство в людськім тїлї, коли хтось веде аґітацію проти освободженя своєї вітчини? Чи не є се лайдацтво, звиродніліcть, коли кацапи і скрито і явно, і з дурноти і умисно, і з мести і за рублї кидають колоди освободженю і копають гріб своїй вітчинї?

Хто до двайцять не навчив ся...

Хто до двайцять не навчив ся,
А до трийцять не вженив ся,
Нї до сорок збогатив ся,
В пятьдесятцї не вславив ся,
Той в шістьдесять певно скаже:
„Чому й пощо я родив ся?"

Так сказав наш поет-фільософ Іван Франко. Тими короткими, але повними змісту словами він подїлив в приближеню вік чоловіка на пять відмінних епох. З того не конечно слїдує, щоби то були якісь зачаровані границї, поза які не вільно виходити. Не розумів він, що хто до двайцять лїт не навчив ся, то тому тільки з моста в воду, або тому, що не вженив ся, не вільно буде вмирати. Навпаки, ми в житю спостерігаємо і самі переживаємо нераз відмінні, а подекуди зовсім противні епохи. Однак на основі психольоґічного і фізіольоґічного розвою чоловіка спостерігаємо певні правила, в яких нема виїмків, або їх дуже мало. І власне на основі тих спостережень можемо житє чоловіка подїлити на пять характеристичних діб. Першою з них є молодечість; сягає вона меньше-більше до двайцятого року житя, тому зрозумілою є перша стрічка висше наведених слів. В тій добі чоловік пізнає сьвіт, його ум податний, память обємиста, здоровлє в найвисшім розгонї. В тім віцї молодець ходить до школи і вчить ся всього того, що колись має дати йому спромогу самостійного житя. Через те ся епоха є найважнїйшою. Се підвалина будучого будинку. Тому вік сей повинен бути найстараннїйше використаний, бо попри те, що він є найкраснїйшою частиною житя одиницї, він є і підвалиною будучого суспільства. Не перестає чоловік поза тою добою вчити ся; вчить ся він до смерти, але чим далї, тим більше його память слабне, сили опускають, — коротко: він тоді більше виповняє тії простори, які замірив ся обняти, йде тими дорогами, які в першім віцї собі зачеркнув.

Читав я недавно в „Свободі" зазив до українських родичів, щоби вони, з хвилею розпочатя наближаючого ся сезону шкільного, посилали свої дїти до шкіл та всяких инших інституцій в цїли піднесеня нашої інтелїґенції, або бодай додержаня кроку з иншими народностями в тім напрямі. Се річ в першій мірі заслугуюча на загальну увагу. Нам потрібно людий і то конечно, а особливо під нинїшну хвилю, під хвилю „Відродженя України". Зазив тичить ся головно родичів, які мають дїти у шкільнім віцї. Однак сього замало. Наших дїтий в Америцї небогато, а ті що є, з браку американсько-українських інституцій і так пропадають, скоро тільки осягнуть чуже їм вихованє і образованє. Українська школа в Америцї є досить цікавим проблємом, так з огляду полїтичного й економічного тут нема иншого виходу, як іти дорогами инших народностий. Зате подостатком в нас школярів, яким вже поза трийцять і все вони ще нічого не навчили ся. Те знають, що принесли з дому, о скільки з причини непривітних обставин і некорисних зносин не стратили і того, а головно моралї і здоровля. В першій мірі брак їм знаня тутешної мови і обставин. Майже половина з них послугує ся слївником, зложеним з кількасот і так незрозумілих їм виразів. А що є першим і найважнїйшим для еміґранта? Мова! Само знанє мови не є образованєм, але воно відчиняє ворота до образованя. І що можна почати без того знаня? Не мож поступити ані на крок! В найлучшім случаю можна стягнути на себе погорду окруженя, що є першим мостом до рабства морального, а притім бути предметом найпогані́йшого визиску і здирства, що знов є першим щеблем до убожества матеріяльного.

Наша українська еміґрація відмінна від всякої иншої, навіть від польської. Вона носить на собі питоме знамя, а тим є зневіра і байдужність. Правда, на нас тяжить пригнобленє, яке кождий приніс зі собою з дому. Воно вїло ся в наші печінки. Його тяжше позбути ся нїж чуми. Але одиноким лікарством на нього — се наука; одиноким лїкарем — книжка. Заходить притім питанє, чого нам, еміґрантам, учити ся? Одинокою відповідию на се є: всього! Ніяка наука не зашкодить. Ученик, який студіює альґебру (висші рахунки) мало коли відносить з неї практичні користи, але рівночасно він заосмотрює свій ум так, що у всяких квестіях, не маючих нічого спільного з рахунками, він відносить з неї посередний хосен. „Без знаня математики любови не розбереш" — можна напевно сказати. Три роки тому назад і 20-лїтний еміґрант міг легко когонебудь ошукати, кажучи: „Я еміґрант", але нині наймолодшому еміґрантови перейшло вже на четвертий рік. Тому він тепер каже: „Я Полїш". І чи нам дивувати ся, що якасьтам інституція назвала нас „великим народом, але без ширших народних претенсий"? Повно в нас всяких відозв, зазивів, заохочень, намов, пропаґанд, повно в нас орґанізацій, але вічно і при кождій нагоді розбивають ся вони о один і тойсамий пень. І наші провідники, заки почнуть якунебудь роботу, мусять наперед перестудіювати нашу душу, „психольоґію нашої маси". Скільки то разів чуєть ся: „Ви, добродію, не знаєте наших людий; ви не знаєте, чого їм потреба; ви не знаєте, як до них говорити!" А чому? Чи ми не люди, як і другі? А коли не такі, то не гідні бути лучшими? Ми не останні! І щоби тії проводирі мали найсьвятїйші заміри, щоби накладали своїм здоровлєм і житєм, то вони нїколи не пійдуть дальше поза границю, де кінчить ся „образованє маси".

Не брак нам людий, які могли би стати в тім напрямі в пригоді, віддати пожадані услуги, але з браку матеріяльних основ, на яких могли би щонебудь почати, вони або попадають в загальну рівнодушність, або стають власними ворогами. Найпрактичнїйшим було би, коли би істнуючі товариства завязували попри свої драматичні, співацькі і музикальні кружки „кружки самообразованя". Найперше треба обчислити свої сили, уложити програму і безпроволочно забрати ся до працї. В дальшій мірі всї такі кружки могли би зорґанізувати ся в одно тїло і взаїмно себе підпомагати. Скільки то вечерів по роботї, недїль, сьвят, безробітних днів промарновуєть ся безкорисно? Не мусить се бути реґулярна школа, не мусить вона носити партійний характер; се простий і звичайний „Кружок Самообразованя". Тільки почати, а всьо пійде своєю дорогою. В образованю лежить наша будучність. Незабутні слова Івана Франка:

Книги — морська глубина:
Хто в них пірне аж до дна,
Той хоч і труду мав досить,
Дивнії перли виносить!

М. Д.

Вісти з України.

(Продовжене зі сторони 1-шої).

яко одинокий правильний устрій в російській державі, і тепер заявляє, що віддїленє (?) України нарушує цїлість держави і в теперішну тяжку хвилю що більше накладає тягар державного устрою. Длятого кіш заявляє, що він рішучо піддержує тимчасове правительство в його розпорядженях супроти універсалу, виданого У. Ц. Радою.

Козаки кубанські проти донських.

Москва, 3. липня. — Підчас останнього засїданя всеросійського козацького зїзду, коли ухвалювано резолюцію про Україну, кубанські козаки виступили проти донських і заявили, що за резолюцією голосувати не будуть.

Українські жовніри не хочуть іти на фронт.

Одеса, 9. липня. — Нинї одержано тривожні вісти з александрівського повіту, херсонської ґубернії, в котрім є розкватирована часть кавалерії.

Жовніри-Українцї заявили, що не пійдуть на фронт, аж доки не сформуєть ся окрема українська кавалерія. Коли військова старшина відказала ся від їх домагань, вони забрали коні і оруже та приступили до формованя власної части, назначивши свого команданта і офіцирів. Командантом вибраний Попов, який зараз вислав до головного штабу слїдуючу телеґраму:

Взяв на себе обовязок. Приняв команду над українськими кавалєристами, піднявшими український прапор.

Царицин, 11. липня. — Відбули ся збори ґарнізону, на яких обговорювано справу виділеня українських жовнірів і офіцирів.

Збори мали бурний характер. Бесїдники подїлили ся на дві партії: одні офіцири-Українцї, другі офіцири-Москалї. Українцї домагали ся формованя чисто українських рот, аби їх відіслати на фронт для доповненя українських корпусів. Москалї знова взивали до збереженя єдности фронту.

На се Українцї закричали: „Проч! Долой!"

Наступила хвиля, коли збори мали такий характер, що грозив боротьбою.

Таганріг (над Чорним морем), 19. липня. — Понад 500 жовнірів резертового полку піхоти зажадали сформованя окремих українських рот, заявивши, що на фронт вони пійдуть лише яко резерва українських полків.

Дописи.

З JERSEY CITY, N. J.

Театральне представлене.

Заходом тов-а „Український Хор" в Джерзи Сіти, Н. Дж., відограно дня 1. вересня б. р. в гали „Вайт Іґел" драму Старицького „Ой не ходи, Грицю, на вечерниці".

Є се доволі трудна штука, однак „Український Хор" виконав її досить добре. Коли зауважимо, що участь в тім представленю брали переважно люди від тяжкої праці, то мусимо признати, що немало заходів положили управителі і аматори, щоби сю штуку віддати. Деякі ролі вийшли надсподівано добре, а особливо можна було зауважати голоси, які робили миле вражінє на слухачів.

Повне признанє належить ся українським дівчатам-аматоркам, що роджені або виховані на американській земли, потрафили переняти ся штукою і відограти свої ролі з цілою ніжностию. Дохід з сього представленя призначено на „Українську народну школу" в Джерзи Сіти.

Рясні оплески і вдоволенє публики, що по береги виповнила галю, нехай будуть нагородою управителям, аматоркам і аматорам за їх щиру працю.

Гість.

З CHICAGO. ILL.

Як федераційники добивають ся на делеґата на конвенцію У. Н. Союза

Місцевий уряд 221 відділу У. Н. Союза (Братство св. Стефана) прислав мені повідомленє, щоби явити ся на спеціяльний мітинґ, котрий відбув ся в суботу, дня 1. вересня с. р. Отже я прийшов на той мітінґ довідати ся, що так нагло спонукало урядників скликати сей мітинґ. Предсідатель пояснив, яке непорозуміне і незгоду ширить о. Н. Струтиньский, що заповідав з проповідальниці мітинґи нашого відділу без позволеня урядників і на тих мітінґах видумує якісь несотворені параґрафи і сим старає ся обтуманити членів, аби скинули нашого делеґата на слідуючу конвенцію, а на його місце вибрали о. Струтиньского, котрий обіцює на свій кошт їхати. Предсідатель зажадав, *аби скликаний спеціяльний* мітинґ сю справу полагодив.

Вивязала ся над тим довша дискусія і вийшло на яву, що о. Н. Струтиньский і його компанія старають ся по всіх відділах У. Н. Союза, де лиш їм удасть ся, вислати федераційників на конвенцію, щоби там зробити роздор, а відтак нищити орґанізацію. То є одна з їх цілий. До сеї цілі стремить також пані Е. Струтиньска, котра вже пустила засічений зародок до будови нової орґанізації.

Коли по довшій дискусії над сею справою федераційники переконали ся, що не вмажать собі нічого під смак, тоді далі до бійки! Один з вірних гончих псів о. Струтиньского вдарив одного члена в лице.

Отсе одно (крім инших) оруже котрим федераційники здобувають собі в людий голос, аби дістати ся на конвенцію У. Н. Союза.

Предсідатель, побачивши, що не може дійти з ними до ладу, замкнув мітінґ і розігнав громилів домів.

Отже показуєть ся, Отченьку, скільки Ви прислужили ся для братства св. Стефана, що Вас не хочуть вибрати правно, коли Ви наймаєте опришків, аби здобували для Вас голоси кулаками.

Де Ви були через пару років? Я Вас ніколи на мітінґу не бачив, тай не хотілисьте нераз проголосити мітінґу в церкві. Замісць заповісти мітинґ, Ви *обчернювали* головний уряд У. Н. Союза і наш орґан, „Свободу", називалисьте шматою в церкві, на проповідальниці!

Таж Ви другий Николай російський, котрий тримав цілу Росію в сліпоті. Ви тесаме робите тут в Шікаґо. Ви відобрали всі права від своїх парафіян, а тепер самі з лямполизами що хочете, то робите, і роздираєте ся на проповідальниці, що „Я Бос!" А народови не дасьте ані голосу ані контролі над його майном.

Ви дурили людий своїми обіцянками: то дзвоном „Великий Іван", то іконостасом, то школою, то Народним Домом. А де те все є? Ви замісць того народови Федерацію пхаєте, зненавиджену ним за його ґріш, котрої всьой нарід бридить ся, і силою людий сліпите.

Час вже, Українська Громадо в Шікаґо, отворити очи і приглянути ся господарці о. Струтиньского і його федераційних розбишаків. Чи мало Вам фактів як в Шікаґо так і в околиці предложено про їх шкідливу і підлу роботу? То Ви ще й на конвенцію хочете їх висилати, і то неправно?

Здобуваймо волю!

Член 221. відділу У. Н. Союза.

З HARTFORD, CONN.

Дискусія з соціялістами в Гартфорд.

Прошу Хвальну Редакцію „Свободи" помістити мою допись у Вашій так широкосяглій часописи, бо я думаю, що ся допись поможе многим бачити наших соціялістів з другого боку, се є зі сторони, котру вони завсіди закривають і ховають перед загалом.

Ще 26. серпня б. р. наші гартфордські соціялісти стали роздавати оголошеня, що вони визивають на публичну дискусію обох місцевих сьвященників, о. Залітана і Т. Ґаленду. Яко причину сього визваня подали, що оба згадані попи мильно по своїх церквах пояснюють людям, що то є *соціялізм*. Отже минувшої неділі (2. вересня) д. Ґаленда прийшов на призначену галю, готовий до дискусії з соціялістичними атеїстами. Д. Ґаленда ще наперед був заявив, що на дискусію пійде, коли буде можна її з нашими соціялістами перевести, бо до дискусії треба також і людий, котрі мають якесь понятє, що то є дискусія; що коли один бесідник говорить, то другий, ані ніхто з його сторони, не повинен йому перебивати, аж доки не прийде час на відповіди і закиди. Д. Ґаленда ще наперед пояснив нам правила дискусії, що треба терпеливо вислухати бесідника, хоч би він говорив цілком не до смаку, а коли скінчить, то тоді можна забирати голос, бо та сторона, котра показалаб ся нетерпеливою і стала би перебивати бесідника в часі його промови, сама себе побилаб і пошила би ся в дурні. Таке поясненє дав д. Ґаленда в церкві при оголошеню. Отже коли вийшов Дмитришин, соціялістичний бесідник, на плятформу і в своїй близко двогодинній бесіді *порушив многі* річи, то наші люди, знаючи порядок, ані словом не зачепили бесідника, хоч многим навкучило ся тої монотонної двогодинної бесіди слухати, але і так порядок є порядком і чесні люди потрафлять удержати його.

Дмитришин став описувати благобут, який настав би за правліня наших соціялістів. Був би се правдивий рай на земли, коли би його які безроги не порили. Після плянів Дмитришина то було би ось-як: Як скоро стали би соціялісти рядити, то на двайцять мілїонів людий один мілїон робітників, коли кождий робітник робив би лише дві або три години денно, то і так заробилиб, щоб весь двайцятьмілїоновий нарід розкішно міг би жити і вбирати ся. Всьо на сьвіті було би задурно, безплатно, і кождий був би зрівнаний другому, се значить, що всі стали би рівні собі, тоді вже не було би пана ані Івана, кождий був би учений, бо вчив би ся до 22-го або 23-го року, а потому знова кождий мусів би іти до роботи *на пару годин денно*. По селах знова настав би цілком инакший лад, бо всі працювали би спільно, ніхто не мав би свого поля або дому, бо всьо належало би до цілого загалу, всі їли би також спільно.

Тепер бесідник переходить в своїй бесіді на декотрі джаби, що не є так дуже бажаними, і каже: Тепер заходить питанє, хто робив би такі роботи, як припустім чищенє каналів, коли би кождий мав право в соціялістичнім ладі вибрати собі роботу, яку сам би хотів? І на се є добра відповідь — каже бесідник Таку роботу мусів би робити кождий по черзі. Той чоловік, що покінчив висші школи тай вже став готовий до праці, також мусів би ти вичистити канал, колиб на него прийшла черга. Так сю роботу мусів би робити кождий; чи то сьвященик, чи фільософ, чи хтонебудь він би не був, мусів би іти до такої роботи.

Помимо того, що д. Ґаленда заявив, що мусить відійти по четвертій годині, бо має бути на другім церковнім зібраню, яке починаєть ся пів до пятої, то наш бесідник свою річ продовжував, аби не дати богато часу другому бесідникови на відповідь. Двайцять мінут по четвертій бесідник закінчив. Тепер встає предсідатель, котрого соціялісти самі собі вибрали, щоби в разі потреби перебивав противному їм бесідникови, тай не дав до слова прийти, як скоро спостереже, що той бесідник зачинає іти проти їх дитини. Він каже так: „Соціялісти се демократична орґанізація; кождому вільно висказати свої ідеї, класти питаня бесідникам. Та позаяк вже не маємо богато часу, то слідуючому бесідникови можемо дати лише кілька мінут часу, а під жадним услівєм не більше як пів години. Слідуючим бесідником буде д. Ґаленда".

Отже д. Ґаленда виступив тай жалуєть ся, що так мало часу для него лишило ся, бож тут є що говорити, а нема часу, бо вже є час на другі церковні збори іти. Та я постараю ся сказати, — каже д. Ґаленда — що буду міг за так коротенький час. Отже: Коли ви покликали мене яко духовника на дискусію з вами, то само собою розумієть ся, що ми порушимо ті точки, що нас ділять і вглянемо в справу глибше, чи могли би ми спільно для добра цілого народу працювати. Перше я звертаю вашу увагу, що „соціялізм" має так далекосягле значінє як припустім слово „християнство". Соціялізм се не одна орґанізація, а богато орґанізацій з ріжними ідеями, які скривають ся під одною назвою „соціялізм". Є такий соціялізм, з котрим ми яко християни можемо зговорити ся і можемо спільно працювати, а є знова такий соціялізм, який сильно противить ся найголовнійшим точкам в християнській вірі. Є соціялізм, котрого задачею є знищити віру Христову і проти такого соціялізму ми виступаємо і ніколи з ним погодитись не можемо. Треба розуміти, що соціяльне питанє перше порушили люди християнські, люди, котрі цілим серцем полюбили віру Христову, і старали ся, щоб ми не лише вірили в християнські принципи, але також і в практичне житє увели їх. Перший чоловік, котрий подав сю ідею, що можна суспільний лад удосконалити, був Овен, Анґлієць, котрий 1835 р. став орґанізувати ріжні групи людий, щоби вони спільно дбали про лучшу долю бідних людий, а також щоби заняли ся збиранєм жертв і давали поміч тим, котрі вже самі собі помогти не могли. Він перший став уживати слово „соціялізм", яким назвав свої зорґанізовані ґрупи.

В 1848 р. виступило трох християнських діячів в соціялістичній справі: Мовріз, Кеплер і Лудлов. Вони прямо стали докоряти християнському сьвітови за такий нехристиянський лад, який знаходить ся в християнськім сьвіті, що така страшна нерівність, яка тепер істнує, є прямо противною засадам християнської віри і цілому Євангелію, що Христос вибрав бідних апостолів, аби тим способом докорити тодішному автократичному сьвітови.

Ревна праця тих соціяльних діячів звернула на себе навіть увагу пануючих і стало всьо порушувати ся. В 1849 р. виступає до боротьби за соціяльні права новий і сильний діяч, Кароль Маркс, чоловік з жидівського роду, прибирає собі до помочи другого вченого, Анджело, також з роду жид, і тепер Маркс виказав, що можливо суспільний лад змінити і завести рівність. Отже з Марксовими економічними поглядами можна би помирити ся, він бо без сумніву звернув увагу сьвіта на много цілком дотепер незнаних способів для поліпшеня суспільного ладу. Та на тім Маркс не перестав. Будучи жидівського роду, він не міг з християнством погодити ся і став учено підкопувати його фундамент. Пізнійше він ясно висказав ся, що навіть ідеї про Бога треба позбути ся, бо на сій ідеї зависить теперішний лад. Він також став виступати проти шлюбного супружества і про се кождий з вас може переконати ся, коли загляне до Британської Енцикльопедії в 22-гім томі на стороні 219. Там про се виразно сказано.

Та тут вже було забогато для соціялістів. Зриваєть ся з крісла їх предсідатель і відбирає бесідникови слово, бо він нібито не говорить до річи. Добродій Ґаленда звернув їх увагу, що вони повинні придержувати ся порядку і не перебивати бесідникови, так як і з нашої сторони їх соціялістичному бесідникови ніхто ані словом не переривав.

Предсідатель каже виразно, що Маркс не був жадним соціялістом і тому нема що про нього згадувати. Отже годі було вести дебату про Маркса. Тоді цитовано, що знова инший атеїстичний соціяліст, Бебель, виразно каже, що їх соціялізм заводить горячу боротьбу з християнством і на його місце поставить инший, доскональший лад. На се предсідатель відповідає, що і Бебель не був соціялістом. Тоді д. Ґаленда питає, що сказав Баксер, але наші демократичні соціялісти вже не дали до слова прийти. Один кричить десь аж ззаду, з кута; другий з середини хоче, аби йому доказати, що Бог є. Предсідатель сварить, що не було говорено до річи і т. д. Стала ся правдива заверуха. Тоді д. Ґаленда показує їм письмо, яким вони запросили обох попів на публичну дискусію. Та і се не помогло. Тоді Ґаленда кинув го письмо в сплювачку і старає ся дальше силоміць добитись до слова і зачинає цитувати вискази російського соціяліста Бакуніна, що він каже в своїх параґрафах, які стверджено на соціялістичних зборах 1870 р., яко принципи соціялізму, та що в третім параґрафі він каже, що кождий соціяліст мусить закинути всяку народність, бо народні питаня ділять всіх людий. А в пятім параґрафі ясно сказано, що соціяліст повинен виступити проти всякої власти, чи то Божої чи людської. Він бо не знає инших прав ані законів, окрім тих, якими природа заосмотрила його, і тому воля чоловіка є одиноким законом для нього. Також повинно ся знести супруже житє, бо воно противить ся природі, і тому один чоловік до другого *не повинен бути привязаний* законом, бо так він стає рабом чужих для нього впливів. А що нинішні соціялісти годять ся вповні з тими параґрафами, се доказує їх власний орґан, „Робітник", в якім називають Біблію (се розуміє ть ся Євангеліє) купою гною, де прикидано дві одиніські головні заповіди: „Не вбий і не кради". Тут бесідник показує 82 ч. „Робітника" і вказує пальцем на згадані слова. Він старав ся доказати, що для наших соціялістів шеста заповідь, „Не чужолож", перестала бути заповідию, бож їх так навчили їх апостоли і так вони доказують в своїм соціялістичнім орґані. Також і девята заповідь, „Не пожадай жени ближнього твого", для наших соціялістів перестала істнувати, бо так учив Маркс, Бебель, Бокс і Бакунін, а редакція „Робітника" вибрала з десяти заповідий лише дві заповіди, а дальших вісім відкинула яко цілком непотрібні, бо нездалі для соціялістів.

На такі виклади і докази наші соціялісти так збурили ся, що стали кричати кождий своє, а Дмитришин став тай розмахує руками. Аж тут один якийсь молодий соціяліст вибігає аж на плятформу до д. Ґаленди і грозить, як лиш знає. Тут уже було годі до слова прийти, бо всі неначе малпи стали крутити ся і кождий свій малпячий порядок показувати. Не диво, що старають ся доказати, що вони походять від малпи, і се належить ся їм признати.

Тоді люди, обурені на такий лад і ворохобню, тай на такий соціялістичний демократизм, встали і з обуренєм стали виходити і кликати д. Ґаленду. Отже ми всі були змушені покинути їх яко людий цілком неспосібних до публичних дискусій. Вони бо вірять у такий лад, аби кождий пристав на те, що вони скажуть, але горе тому, що поважить ся відкрити їх блуди.

Ми ще перед „Українським Днем" пробували з ними спокійно бодай в народній роботі спільно працювати, і правда, що декотрі з них робили, що могли. Аж тут пару днів по „Українськім Дни" довідуємо ся, що один з них, який удавав найучевійшого чоловіка і справді був сьвітлий чоловік в крузі соціялістів, на котрого покладали велику надію, не мав на стільки почутя людскости, що поважив ся вкрасти нашу малу зібрану суму ($6.50) на поміч терплячим жертвам війни. До такого патріотизму веде невірство. Наші соціялісти є подібні бочці зогнилих яблок, до котрої, коли вкинеть ся кілька здорових яблок, то за пару днів вони також зогниють. Робота тутешних соціялістів доказує, що се є факт, який пімсту за собою неминучо тягне. Вони бачать порошину в оці другого, але самі в своїм ані великого патика не можуть добачити. Радуйте ся прихильники такого безбожного соціялізму! Се неабияка честь бути в їх громаді!

Присутний.

УКРАЇНСЬКЕ ТОВ. „БОЯН" В РОЧЕСТЕР, Н. Й.

— уряджує —

в суботу, дня 15. вересня (септембра) 1917

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, ПРИ
343 REMINGTON ST., ROCHESTER, N. Y.

КОНЦЕРТ

в честь українського гетьмана

БОГДАНА ЗЕНОВІЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

в 263-літні роковини відновленя Переяславського договору.

ПРОГРАМА:

ЧАСТЬ І

1. Шурат-Людкевич: „Далекая Ти а близька нам" .... міш. хор
2. Вступне слово .... Впр. о. В. Сполітакевич
3. А. Вахнянин: „Ой ішли наші славні Запорожці" .... міш. хор
4. Б. Лепкий: „Голос надії", декламація .... п. С. Свирида
5. М. Вербицький: „Битва" .... мужеський хор

ЧАСТЬ II.

1. Нішинський: „Вечерниці" .... мішаний хор
2. Промова .... п. С. Степаненко
3. Шашкевич-Вербицький: „Не чужого ми бажаєм", дует на тенор і барітон .... пп. М. Мурашко і М. Мелех
4. Т. Шевченко: „Суботів", декламація .... п-на Е. Цімiхудівна
5. Шевченко-Біликовський: „Гамалія", з солями і декламаціями .... мужеський хор

Провід хорів і акомпаніямент фортепяновий обняв професор співу п. С. ЦІМІХУД.

Початок точно о годині 7.30 вечером. Вступ 25 цнт.

ПО КОНЦЕРТІ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ.

В так важну хвилю для цілої України, де по трохсотлітній майже неволи завитала вже свобода і воля для сорокмілїонового українського народа, де український нарід сам собі господарем на своїй власній земли, ми американські Українці в Рочестер споминаємо днесь сю важну хвилю і тих наших борців-героїв, котрі боролись і берять ся за свободу і волю народа. Найжеж нікого з нас не бракне! Хто лише чує себе Українцем, сей повинен рішучо прийти.

УВАГА: Малих дітий просить ся з собою не брати, а старшим наказати спокій. 106-08

НОРТГЕМПТОН ПА.

ПАРОХІЯ СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ

— устроює —

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

в суботу, дня 8. вересня 1917 р.

— і —

в неділю, дня 9. вересня 1917

від години 3-тої пополудни.

Підчас пікніку будуть ріжні річи до виграваки.

Буде приґравати першорядна музика.

Запрошуєть ся всіх околичних парохіян і инших прибути до нас в гостину.

ВСТУП БЕЗПЛАТНИЙ.

106 КОМІТЕТ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

В сій рубрици поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів.—Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте аґентів до пошириня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дякоучителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінитись з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

О. М. Стернюк суспендований від сповнюваня всїх функцій в цілій гр.-кат. дієцезії в Америцї.

За дітройськими польськими газетами наводимо короткий перебіг непорозумінь в грецько-католицький парохії св. Івана Хрестителя в Дітройт,Міш. де парохом був о. М. Стернюк.

Від довшого часу між о. Стернюком і парохіянами церкви св. Івана Хрестителя при Сікот евени панували непорозуміня. Щоби сьому положити конець, о. Петро Понятишин, адміністратор грецько-католицької дієцезії в Злучених Державах, наказав о. М. Стернюкови опустити парохію в Дітройт і перенести ся до МекАду, Па., а до Дітройт надав о. Михайла Ґурянського з Філядельфії.

Однак о. М. Стернюк розпорядженя не виповнив і з парохії усунути ся не хотїв, тому адміністратор о. Понятишин в порозуміню з папським делеґатом у Вашінґтоні вислав до Дітройт о. В. Балога, канцлера гр.-кат. дієцезії, з порученем запровадити в парохії порядок. Дня 25. серпня р. р. о Балог в присутности двох сьвящеників дав о. Стернюкови до вибору дві парохії: Савт Шікаґо, Ілл., і МекАду, Па., однак о. Стернюк пропозицію відкинув. Тоді о. Балог відчитав слїдуючий акт:

Ч. 572 Адм.

Нюарк, Н. Дж., 25. серпня 1917.

Всечесному о. М. Стернюкови в Дітройт, Міш.

Тому, що Всечесний отець — мимо моїх упімнень — не виповнив мого розпорядженя з дня 27. липня б. р. ч. 543 Адм., отсим суспендовуєть ся Вас за упертий непослух від сповнюваня всїх церковних функцій в цілій грецько-католицькій дієцезії в Північній Америці на неограничений час.

З Адміністрації гр.-кат. дієцезії:
о. П. Понятишин, адміністратор.

Сим отже повідомляєть ся всїх парохіян гр.-кат. церкви св. Івана Хрестителя при Сікот евени, що їх парохом є тепер о. М. Ґурянський. О. М. Стернюкови не вільно відправляти богослужень анї жадних инших духовних функцій, а коли він се робить, то робить неправно.

Нема спромоги знизити цїну мяса.

Адміністратор поживи, Гувер, повідомляє, що мимо всяких заходів з його сторони ціни мяса не можна ніяк знизити.

Президент за суфражистками.

Президент Вілсон відніс ся листовно до кватири демократичної партії в стейті Мейн з просьбою, аби всї демократи спомогли женщини при спеціяльних стейтових виборах в понедїлок, 10. вересня 1917 року.

Шікаґовський майор оскаржив часопись.

Майор Томпсон із Шікаґо, Ілл., оскаржив місцеву часопись „Шікаґо Геральд" о 250.000 долярів відшкодованя за зневагу його політичних поглядів і за знеславленє його імени.

Спосіб на увільненє від війска.

Деякі нежонаті Американцї всяких способів уживали, щоби бути звільненими від війска, одчак даремні були їх заходи. Філядельфійські хлопці взяли ся знова за инший спосіб. Вони брали собі кождий кілька дітий сиротят, кажучи, що їх мами померли і оставили їм ті діти. Се однак також викрито.

Балтіморська красавиця хотїла поповнити самовбийство в Ню Йорку.

19-лїтна Марія Денвер, красавиця з Балтімор, Мд., яка тому тиждень опустила дім і приїхала до Ню Йорку, бо посварила ся з мамою задля утрати праці і хотїла поповнити самовбийство, заживаючи трутину. Коли її найшли на-пів живою, вона заговорила: „Не робіть нічого; позвольте менї умерти і просіть маму, щоби менї всьо простила." Тепер вона в шпитали.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Буча в австрійськім парляменті підчас дискусії над миром.

Підчас дискусії в австрійськім парляменті, 2. липня 1917 року, в справі мира, по заяві деяких послів, що Австрія повинна заключити мир як можнайскорше, новий австрійський премієр, др. Зайдлер, виступив цілком несподївано із заявою, яка зробила на послів ошоломлююче враженє.

„Австро-угорське правительство—говорить др. Зайдлер—катеґорично відкидає всяку думку про мир на услівях плебісциту національностий і буде дальше стояти на засаді строгої законности, обстоюючи при тім, що право заключати мир належить виключно до цїсаря."

Не тяжко зрозуміти, який був характер промов послів, котрі говорили після заяви Зайдлера. Нападали на правительство соціялісти, Українці, Чехи, Поляки; лиш одинокий всенїмець, посол Стельцель, старав ся оправдати правительство. Посли однак не дали Стельцлеви спромоги докінчити його промову.

Сам Зайдлер, боячи ся скандалу, утїк з парляменту. Не показував ся до парляменту також і міністер заграничних справ, ґраф Чернін.

Правительство зрозуміло відтак, що воно зайшло трохи задалеко. Цїсар Карло прикликав зараз до себе на авдієнцію провідників національних партій і просив, аби вони не нападали на премієра за його формальність, бо в дійсности і він (цїсар) і премієр працюють в користь скорійшого заключеня мира.

Провідники партій, повернувши до парляменту, старали ся успокоїти послів. Християнський соціяліст Гавзер, вийшовши на трибуну, сказав:

„Я щойно почув з уст цїсаря, що він хоче мира, і робить всьо можливе, щоби мир наступив як найскорше. Цїсар Карло — дійсний миротворець.

Заява Гавзера в деӵім успокоїла послів і недопустила до нової кризи.

Політичний погром кадетів у Петроградї.

У Петроградї відбули ся нові міські вибори, з яких побідно вийшли радикали. Соціялїсти-революціонери і большевики віднесли побіду над конституційними демократами (кадетами).

Соціял-революціонери одержали 182.000 голосів, вибравши 73 радних; большевики одержали 174.000 голосів, вибравши 70 радних, а кадети одержали 101.000 голосів, вибравши 44 радних.

Хто позбавлений права голосу в Росії.

Комісія для виборів до установчих зборів, обговоривши справу про особисті виборчі права жовнірів армії і фльоти, рішила, що цілком позбавлені виборчого права ті жовніри, які поповнили зраду і подібні проступки; засуджені на кару, а відтак освободжені і полишені в рядах армії чи фльоти до кінця війни, мають право голосу.

Данський політик каже, що війна скінчить ся сеї зими.

Посол данського парляменту, Гайдебранд, провідник консервативної партії, який заповів, що підводні лодки завоюють Анґлїю протягом двох місяців, заявляє тепер, що війна скінчить ся сеї зими, правдоподібно з новим роком.

Чужинцї мусять забирати ся з Угорщини.

Угорський міністер внутрішних справ зарядив, аби всї чужинцї вибрали ся в короткім часї з границь Угорщини тому, що їх перебуванє на Угорщині викликало в краю страшні наслїдки в поживі.

Швайцарсько-нїмецький договір.

Між Нїмеччиною і Швайцарією прийшло до заключеня економічного контракту, якого реченець кінчить ся з останим днем цьвітня 1918 року.

На основі сього контракту Нїмеччина має доставити Швайцарії 200.000 тон угля і 19.000 тон зелїза і сталї місячно, однак кошти перевозу (через цілих 8 місяців) покриває Швайцарія сумою 20,000.000 франків. Крім того Нїмеччина має доставити Швайцарії потрібні фарби, лікарства і т. п.

В заміну за повисші артикули Швайцарія має давати Нїмеччині сир і масло і 10.000 штук телят за весь час істнованя договору.

Зарядженя Каранци проти сторонників свого ворога.

Мексиканське правительство за волї з президентом Каранцою зарядило, що конфіскує на власність держави весь маєток сторонників Віллї, а також 50% маєтку бувших сторонників Ґуерти.

Зелїзничий страйк в Мексико.

Робітники зелїзничої компанії „Квінс Авн" в Мексико вийшли на страйк, домагаючи ся 60% підвишки плати.

„Русскій Инвалидъ" замінив ся на „Свободнаго Воина."

Російський міністер війни, Керенський, приказав змінити назву петроградської ґазети „Русскій Инвалидъ" на „Свободный Воинъ."

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

І. К., Дітройт, Мішіґен. Коли Ви не маєте ніяких американських паперів, то проти Вашої волї Вас не сьміють брати до війска. Колиж Вас асентирували, а Ви до війска не хочете належати, то пійдіть нимскорше до асентирункового бюра і зажадайте, аби Вам видали блянкети form 110 і 119, виповніть їх точно з чоловіком, котрий розуміє добре анґлїйську мову і доручіть їх військовій комісії. Колиж від часу, як Вас асентирували, минуло вже 7 днів, то Ви пійдіть до знаного Вам чесного адвоката і просіть його, аби Вам полагодив сю справу. Але не відволїкайте справи, щоби відтак не було запізно.

М. В., Бофало, Н. Й. — Ще майже цілий збаражський повіт находить ся в руках російських війск. Кілько сіл находить ся в руках австрійських війск, годї напевно знати. Підволочиска в руках Росіян. Посилати там тепер гроші через Росію є небезпечно, бо не знати, яка зміна зайде на боєвім фронтї. Лист на всякий случай можете післати через Росію, та чи дійде він — не знати. Спробуйте, на листї — страта не велика.

„МІСІОНАР."

У Філядельфії почав від нового року виходити невеличкий релїґійний журнал п. з. „Місіонар", місячник Апостольства Молитви і Братства Найсьв. Тайн. „Місіонар" виходить кождого місяця осібними книжочками (листами) на 32 сторін друку. Видає сї книжочки Дієцезальний Провідник Апостольства Молитви і Братства Найсьвятійших Тайн, а редаґує о. Захар Орун. Цїлорічна передплата виносить усього 50 центів. Адреса видавництва: Missionary, 818 North Franklin St., Philadelphia, Pa.

Число 9-те „Місіонаря" (лист за вересень) має ось такий зміст: Місячне наміренє (потверджене і благословене св. Отцем). Справи Церкви в Мексико. — Ранїшна молитва. — Спомини (вірш о. Райна, переклав о. Володимир Держирука). — Пророк з Назарета (оповіданє з уст народу). — Радуй ся в Успенію Твоїм нас не оставляющая (вірш Д. Штоґрина). — Поконаний сумнїв (оповіданє). — Под Твою Милость (оповіданє Омеґи). — Щоденна молитва в Братстві Найсв. Тайн. — Місіонарська школа (о. В. Д.). — Питаня і відповіди. — Місіонарські вісти. — Просьби о молитви. — Подяки за вислухані молитви. — Скарбниця Н. Серця Г. Н. Ісуса Христа. — Календар на вересень.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 292, повідомляє всїх своїх членів, що місячний мітинґ, котрий припадає на день 8. вересня с. р., зістав відложений на 23. вересня. Ласкаво просимо всїх членів запамятати дату добре. — І. Фіняс, секр.

ЕТНА, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 89, повідомляє своїх членів, що мітинґ відбудеть ся дня 9. вересня с. р., о 3-тій годині пополудни, під ч. 127 Бутлер стр. На тім мітинґу буде приймати ся нових членів за половину вступного до братства і до У. Н. Союза. Відзиваємо ся до тих Українців в Етні і околиці, котрі ще не належать до нашого братства і У. Н. Союза, щоби прийшли і вписали ся. Не слухайте тих шкідників-зрадників, що хочуть Вам пошкодити і відмовляють Вас від доброго дїла. Кождий член повинен привести хоч одного нового члена. Горнїм ся всї до сего братства і до У. Н. Союза, бо се найпевнїйша орґанізація в Америцї. — Г. Ромасик, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. „Укр. Січ", від. 59, повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеть ся в неділю, 9. вересня с. р., о годині 2-гій пополудни під ч. 1071 Пемброк стріт. Тож просить ся Вп. членів, щоби прийшли на мітинґ і вибрали комітет для урядженя пікніку, який має відбути ся 16-го с. м. в Савт Порт, Конн. Також просить ся всїх членів, щоби зійшли ся до читальні „Просьвіти", 1071 Пемброк стріт, в суботу, 8. вересня, о годині 7-ій вечером, щоби звідтам пійти разом на баль до тов. „Народна Вільність". Тож дорогі Товариші і Товаришки! Будьте так добрі, а приведїть нових членів для нашого товариства в тих двох днях, т. є. в суботу і недїлю і, щоб в Вас анї одного не забракло. — Секретар товариства.

КАСОВИЙ ЗВІТ УКР. НАР. СОЮЗА
за місяць серпень 1917 р.

ПРИХОДИ:

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	297.17	117.	66.54
2.	67.53	118.	5.68
3.	28.73	123.	17.16
4.	58.20	124.	45.45
5.	34.89	125.	27.99
6.	23.30	127.	66.59
7.	97.30	128.	26.30
8.	20.19	132.	70.65
9.	66.52	133.	166.67
10.	151.74	135.	17.49
11.	6.48	136.	64.47
12.	108.91	137.	31.95
13.	37.13	138.	19.33
14.	32.04	140.	20.20
15.	42.95	142.	87.22
16.	18.25	145.	15.90
17.	29.02	146.	211.43
18.	69.24	148.	14.06
19.	13.22	149.	64.42
21.	19.81	150.	11.26
22.	37.98	151.	49.72
23.	17.99	155.	177.10
24.	29.86	160.	70.07
25.	19.48	162.	17.56
26.	20.19	165.	92.12
27.	56.57	168.	103.87
28.	78.06	170.	158.13
29.	83.76	172.	34.01
30.	17.29	174.	34.90
31.	9.68	175.	62.47
32.	25.40	178.	15.10
33.	21.57	179.	73.19
34.	53.17	180.	11.08
35.	21.77	181.	28.08
36.	26.63	186.	64.59
37.	18.25	195.	26.52
38.	156.90	198.	13.03
39.	38.04	200.	34.75
40.	12.02	202.	18.21
42.	46.08	203.	35.23
43.	13.39	205.	19.26
44.	36.95	206.	50.70
45.	91.48	209.	83.35
46.	35.15	210.	25.67
47.	85.76	211.	47.80
48.	43.67	213.	121.77
49.	68.18	214.	14.54
50.	35.80	215.	31.50
51.	29.53	217.	168.29
52.	18.15	218.	154.20
53.	35.54	220.	48.98
54.	7.26	221.	160.65
55.	4.63	223.	73.08
56.	31.83	224.	16.53
57.	46.37	225.	76.78
58.	16.31	228.	22.23
59.	31.56	229.	108.71
60.	22.95	230.	67.22
61.	40.90	233.	34.87
62.	23.76	234.	81.60
63.	156.58	235.	68.24
64.	28.21	237.	83.16
65.	99.09	238.	6.40
66.	52.23	239.	121.20
67.	72.40	240.	22.04
68.	23.38	241.	29.47
69.	47.28	243.	32.47
70.	169.18	244.	21.45
71.	23.71	245.	30.44
72.	39.50	246.	17.30
73.	18.10	247.	95.07
74.	44.39	248.	44.00
75.	29.38	251.	41.56
76.	119.30	254.	58.90
77.	40.64	255.	41.82
78.	82.02	256.	18.52
79.	13.31	258.	18.92
80.	25.77	259.	75.59
81.	89.07	261.	20.02
82.	16.61	262.	15.32
83.	36.84	263.	9.63
84.	6.97	270.	83.78
85.	14.15	273.	33.49
86.	58.67	274.	35.62
87.	53.14	277.	37.07
88.	11.11	278.	37.68
89.	17.90	282.	63.98
90.	31.65	283.	44.70
91.	114.41	286.	24.97
92.	10.77	288.	56.60
93.	24.71	290.	22.78
94.	33.16	291.	29.48
95.	27.49	292.	84.92
96.	58.77	293.	10.79
97.	13.53	295.	58.64
98.	58.47	296.	65.48
99.	60.83	300.	167.14
100.	13.56	301.	77.16
101.	40.38	303.	11.01
102.	144.26	305.	19.06
103.	49.65	308.	44.65
104.	139.54	314.	11.81
105.	62.54	316.	99.10
106.	130.55	317.	31.55
107.	76.77	318.	35.63
108.	20.89	320.	28.01
109.	103.35	321.	35.38
110.	22.27	322.	19.92
112.	56.06	323.	33.42
113.	44.09	324.	44.46
114.	20.68	326.	56.03
115.	10.24	330.	97.43
116.	8.87	332.	23.59

Відділ	запл.	Відділ	запл.
334.	10.71	367.	38.24
336.	87.18	369.	85.37
338.	189.15	370.	43.57
339.	52.07	371.	31.14
341.	51.13	378.	9.68
342.	63.27	380.	21.49
344.	14.23	381.	10.85
347.	23.03	384.	83.64
249.	30.35	385.	22.80
350.	51.54	388.	65.11
351.	22.88	291.	30.27
354.	32.52	392.	9.93
355.	36.21	393.	21.19
357.	18.05	396.	35.67
360.	86.00	400.	50.51
363.	53.16	401.	23.93
364.	24.50	402.	11.13
365.	49.48		

Процент від морґечів	25.00
Процент від бондів	782.50
За дїти членів У. Н. С.	384.08
Рент від дому У. Н. С.	30.00
На сплату морґечів	100.00
„Свобода" процент	834.75
Разом	15.069.77

РОЗХІД.

Посмертне по бл. памяти:

Василь Яськів, від. 132	200.00
Василь Булїй, від. 225	200.00

Запомоги з фонду убогих:

Василь Михайлів, від. 288	50.00
Лука Гарматюк, від. 58	50.00
Прокіп Лазоришин, від. 5.	25.00
Василь Кабівник, від. 237	50.00
Теодор Варян, від. 4	50.00
Онуфер Гончар, від. 12	25.00
Дмитро Пищевят, від. 76	25.00
Теодор Жилка, від. 142	25.00

Виплата з фонду сирітського по бл. п.:

Іван Петришин, від. 253	741.75

Адміністраційні видатки:

Платня головних урядників	290.00
Платня помічника	75.00
Платня головного опікуна	65.00
Рент за серпень	30.00
Видатки офісові і адміністр.	129.83
„Свобода" за серпень	974.60
„Свобода" на просьв. видавн.	397.51
Закупно „Ліберти Лон Бондс" решта	9.858.35
Разом	13.262.04

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Готівка з кінцем липня	142.739.24
Прихід за серпень	15.069.77
Разом прихід	157.809.01
Розхід за серпень	13.262.04
Готівка з кінцем серпня	144.546.97

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	144.546.97	
Морґечі	62.875.00	
Бонди	158.272.00	
Реальність	19.500.00	
Друкарня	23.850.00	**409.043.97**

Стан довжний:

Фонд посмерт.	178.525.51	
„ резерв.	113.455.69	
„ адміністр.	32.842.66	
„ убогих	10.345.07	
„ народний	7.006.83	
„ сиріт.	71.868.21	**409.043.97**

Невиплачених запомог з кінцем серпня б. р. остає на суму $22.537.57.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.
А. Шаршонь, гол. кас. У. Н. С.
С. Ядловський, г. ф. секр. У. Н. С.

Заповіди для членів Українського Народного Союза.

Десять заповідий.

Організація зробить тебе сильним і виведе тебе з дому неволї.

1. Не найдеш лучшої помочи як в Українськім Народнім Союзї.

2. Не старай ся в організації о невідповідний для тебе уряд, а працюй для неї яко простий член.

3. Памятай, що окрім мітинґів треба мати на серци долю України.

4. Жий у згоді з членами, а добре тобі буде і пошану мати-меш від чужих людий.

5. Не вбивай свого духа й тїла алькоголем.

6. Не зраджуй своєї організації.

7. Не обкрадай себе і свого народу, належачи до чужої організації.

8. Не відбирай нікому його чести.

9. Ставай в обороні своєї організації.

10. Не жадай від своїх товаришів-членів ні гроший ні признаня, коли ти нічого доброго для них не зробив.

Головні гріхи.

1. Підданство.
2. Скупість для своєї організації.
3. Служба на ласці панів.
4. Хрунївство для своєї організації і свого народу.
5. Надмірне уживанє горячих напоїв.
6. Ненависть до инших організацій.
7. Недбалість супроти своєї організації.

Гріхи проти людського духа.

1. Надмірна надія на чужу ласку.
2. Безнадійність на свою власну організацію.
3. Невірність в організаційну силу.
4. Закаменїлість на народне упімненє, що в єдности сила.

Чотири послїдні річи.

1. Зорганізований нарід здобуде всьо.
2. Він осудить всї надужитя.
3. Знесе всьо, що є зле.
4. Заведе свій народний лад.

Дмитро Дрозд.

Як жиє родина Романових.

Николай Романов, бувший цар-самодержець Росії, і його родина перебувають тепер в Тобольску на Сибірі. Там мешкають вони в однім великім домі, на другім поверсі, де є 14 покоїв.

Николай і його жінка мають по одному покоєви, два покої призначено для чотирох дочок і один покій для сина Алексія.

Прочі покої, крім кухні, їдальні і читальні, призначено для слуг. При домі нема огороду.

Коли Романови прибули до Тобольска, сей дім ще не був готовий і длятого через два дни вони мусїли перебувати на кораблі, який привіз їх рікою до Тобольска. Від берега ріки бувша цариця і її дочка Ольга їхали до призначеного дому; инші йшли пішки.

День приїзду Романових був у Тобольску сьвяточним днем.

Переїзд Романових до Тобольска коштує російське правительство 10.000 рублів.

Деякі знова члени родини Романових живуть на півострові Кримі.

На хуторі Ай-Тодор, недалеко Яльти, поструїла собі мешкане матїр бувшого царя, Марія Феодоровна, з своєю дочкою Ольгою, замужною за полковником Кулїковським. Там мешкає також великий князь Александер Михайлович, шваґер Николая II-го. Марія Феодоровна занимаєсь господарством, головно плеканем ярини.

Великий князь Александер Михайлович віддав ся археольогічним студиям. При помочи селян робив він з початку всякі археольогічні відкритя в ріжних місцях Криму, але тепер власти заборонили йому такі подорожи, жадаючи, щоби він виробив собі подорожуючий пашпорт. Крім того він занимає ся також астрономією (наука про звізди), аеронавтикою (наука про воздухоплавство) і управою винниць. Свої дїти він приучує до фізичної працї і каже їм рубати дрова на зиму.

Колишний головний командант російських військ, Николай Николаєвич, мешкає на хуторі своєї жінки в Чаїра, недалеко Яльти. Він жиє цїлком замкненим житєм і нїколи навіть не виходить в огород. Майже цїлий день він є занятий укладанем меморіялів, які — після заяв визначних особистостий — будуть мати велике історичне значінє. Николай Николаєвич задумав предложити сю збірку меморіялів академії наук для оцїнки, але під тим услівєм, що вони будуть опублікувані аж по його смерти. Крім того він працює над історією за часів панованя Николая II., який сам дав назву: „Хто є властивим виновником війни?" Се має бути дуже упорядкований та історично важний документ, який має висьвітлити причини нинїшнього европейського конфлїкту. Є дуже можливе, що сей манускрипт Николая Николаєвича діждеть ся небавом опублікованя в якімнебудь історичнім журналї.

Члени бувшої царської родини на Кримі є позбавлені вільних проходів. Їх автомобілї забрано на військові потреби, а місце на проход є дуже обмежене і зі всїх сторін бережене вартою. Більшість кореспонденції, надсиланої до них, цензура конфіскує. В більшости листів, надсиланих до Романових, є просьби о фінансову підмогу. Один „редактор одної передтим монархічної часописи" просить в листї маму бувшого царя о поміч в сумі 50.000 рублів, „аби міг назад привернути право її нещасного сина". Один „хемік" просить її о 100.000 рублів, аби міг „при помочи хемічної обструкції облекшити долю Николая II.".

Поживу видаєть ся Романовим за оказанем карточки, подібно, як прочим мешканцям. Просьбу старої цариці, Марії Феодоровни, аби їй дати „екстра" три фунти цукру для ужитку при виробі конфітур, відкинено.

РОДИМЦЇ!

ВАШИМ ОБОВЯЗКОМ Є ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ І ПОШИРЯТИ МІЖ ЗНАКОМИМИ СВОЮ РІДНУ ГАЗЕТУ НА ЧУЖИНЇ — „СВОБОДУ".

Читайте українські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35

„S V O B O D A",
83 Grand St., Jersey City, N. J

ВЕСЕЛА ОПЕРЕТА В 3-ОХ ДІЯХ

ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ!

написав Антоній Ів. Нагорянський

Ся книжка надає ся вповні для аматорських театральних вистав. До відограня потрібно всего 4 женщин і 8 мущин. — Ціна за прим. 25 цнт за 12 примірників $2.25.

Замовленя і гроші посилайте до:

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ „СВОБОДИ"?

КОЛИ ЩЕ СЕЇ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ ЇЇ СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописий в новім і старім краю.

„СВОБОДА" виходить три рази тижнево — у второк, четвер і суботу.

„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві, популярно-наукові розвідки, оповіданя і фейлєтони.

„СВОБОДА" також подає найдокладнійші відомости з поля війни і з нашого рідного села та повіту.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ:
НА ЦІЛИЙ РІК...............$2.50
НА ПІВ РОКУ...............$1.25
НА ЧОТИРИ МІСЯЦІ.........$1.00

ПОЗА ГРАНИЦІ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ:
НА ЦІЛИЙ РІК...............$3.25
НА ПІВ РОКУ...............$1.75
НА ЧВЕРТЬ РОКУ...........$1.00

Звертаємо увагу, що на кредит нікому не висилає ся часописи.

Гроші належить висилати враз з замовленєм на почтовий або експресовий моні-ордер або в реджістрованім листі на адресу:

„S V O B O D A",
83 Grand St., Jersey City, N. J

Іван Франко.

АБУ КАСИМОВІ КАПЦІ.

Арабська казка.

—o—

Як пізнав їх дід нещасний,
То йому відразу ясний
Став весь звязок загадок:
Шиба збита, бутля збита,
І та річка скрізь розлита —
Весь покій в олійку мок!

„Боже! За що-ж стільки кари?
У підлозі всюди шпари,
Весь олійок пропаде!"
Скрикнув Касим, серед хати
Скочив, *щоб олій збирати* —
Але де збирати, де?

Поки там найшов боклагу,
Вже старого скупиндрягу
Кара повна досягла:
Весь олійок втік у шпари,
Окрім запашної пари
Дошка голая була.

Став наш Касим, страту баче,
І сердечно, ревно плаче,
Бороду на собі рве;
Скільки раз на капці гляне,
Їх клене, що духу стане,
А лютує, аж реве.

„Капці, капці, каро божа!
Що за демон з Тіґру ложа,
З дна річного вас добув?
На мою тяжку руїну
В нещасливую годину
У вікно мені шпурнув!

„Чом не довершив вже злоби
І мені вас, до хороби,
Не шпурнув на лоб старий,
Щоб я сьвіта більш не бачив,
І не кляв і не собачив
З горя так, що Боже крий!

„Що-ж я буду бідний діяв?
Всі надії, бач, розвіяв
Лютий ворог в один мах!
Через капці проклятущі
Наробив з олійку гущі,
Сотню пястрів виссав прах!

„Капці, капці, бузувіри!
До якої-ж ви ще міри
Дійдете в завзятю злім?
Красше-б кров мою ви пили,
Аніж бутлю сю розбили!
Щоб розбив вас божий грім!"

Але капці серед хати
Розлягли ся як маґнати —
Чорні, мокрі та важкі, —
Вид їх бридкий, безугарний,
Та за тее запах гарний,
Бо в олійку по пряжки!

Вид сей — Касимова скрута.
Піднімалась злоба люта
В його серці проти них.
„Стійте, кляті шлапанцюги!
За всі шкоди і наруги
Я на вас пімщу ся в миг!

„Моїх рук ви не втечете,
Марно, гидко пропадете,
Як собаки навісні!
Як Жидів тих кровопийців,
Єретиків-боговбийців
Я спалю вас у огні!"

Сю завзяту постанову
Й грішную її основу
Абу Касим проскрипів,
Потім капці взяв за чуби,
Щоб задвигать їх до груби,
Та враз став, мов остовпів.

„Мокрі, кляті! Що робити?
Як же їх мені спалити?
Адже треба сяжень дров,
Поки шкіра ся розмокла
Висхне — щоб тут нагле здохла! —
Значить, кошт і страта знов!

„Винесу хиба на кришу,
Там на пару день їх лишу,
Най собі на сонці схнуть,
А тоді на славу божу
Дідьче се насінє вложу
У огонь — тай к чорту в путь!"

Так собі розміркувавши
І на палку капці взявши,
Касим їх на дах поніс.
Верг там, та не бачив того,
Як сьміявсь і кпив ся з нього
Злий збиточник, клятий біс.

VI.

Собачі герці на дасі і їх сумні наслідки в низу. А ти плати, Абу Касиме!

У Баґдаді славнім місті
Є улиць не сто, не двісті,
А круті всі та вузкі;
А при них доми маленькі,
Наче при пеньку підпеньки,
А дахи на всіх плоскі.

Наче скрині ті біленькі,
Двері, вікна все маленькі,
Тягнуть ся доми ті в ряд,
Всі до улиці плечима,
Кождий зиркає очима
На подвірє та у сад.

Днем народ в домах дрімає,
Доки спека донимає;
Бо там спека що ах страх;
Аж коли повечеріє,
З Тіґра холодом повіє,
Люд гуляє — по дахах.

Там дахи те, що в нас сквери:
Супочивок і спацери
І сусідський розговір;
Щоб сьвіженьким подихнути
І на город позирнути
Всяк спішить на дах, на двір.

Днем, коли папи дрімають,
По дахах лиш псн гуляють,
Як у нас по улицях;
Там для них простору много,
Не значить їм се нічого
Скочити з даху на дах.

Там то скоки, там то псоти
Виправляють пси і коти,
Перегони та борні,
Гавкають немов на ловах,
Мявкають на всяких мовах,
То гризуть ся мов дурні.

Гарна річ є жарт дитинний,
Та не кождий жарт — невинний,
Не однако кождий варт:
Хлоп жартує — зареготеш,
Пан жартує — плакать хочеш, —
Та найгірший песій жарт.

Здибали ось пси-Баґдадці
Абу Касимові капці,
Що там сохли на дасі:
Всі над ними поставали,
Головами знай кивали,
Мов над карпом у вівсі.

Поставали тай не знають,
Що з тим зьвіром діять мають,
Далі гаркли: дзяв, дзяв, дзяв!
Зьвір сидить, немов колода.
Пси міркують: ось пригода!
Вже один за ухо взяв.

Гаркнув, тягне — годі рушить!
Ба вже другий зуби сушить,
Капця торгає за ніс.
Тут і инші скоком, скоком,
Хто встиг просто, а хто боком —
Гей до капців, щоб їм біс!

Гавкають на всякі гласи,
Рвуть за уха, за обцаси,
Відривають прищіпки,
Торгають куди попало,
Та всего ще їм замало, —
Розігрались залюбки.

Два, три разом їх чіпають,
Капці в гору піднімають,
Тягнуть, котять, волочуть:
Сей упаде, той прискоче,
Сей гаркоче, той дзявкоче, —
Затягли їх в самий кут.

Та хоч тут їх дотащили,
То в спокою не лишили, —
Міри песій жарт не зна!
Далі рвали і гарчали,
Підіймали і тручали,
Наче пер їх Сотона.

Рантом зойкнув песико з жаху,
Як тяжезні капці з маху
Гримнули з ним враз у низ.
Инші пси мов змиті стали,
В низ хвости всі поспускали,
Потім мовчки розійшлись.

Так злочинець, зло зробивши,
Утікає, хвіст стуливши,
Геть у гори то ліси.
Слухайте-ж, яку провину
В нещасливую годину
З капцями зробили пси!

По при Касимів домище,
Тиснучись к стіні чим близче,
Щоб не впасти де під віз,
Власне сею годиною
Йшла бабуся з дитиною, —
Видно біс її надніс.

Стала баба просто рога,
Задивила ся небога,
Як счепились два вози:
Коні шарпають та рвуть ся,
Візники трохи не бють ся,
А пани кричать: вези!

Стала баба, всьміхаєть ся,
Щось їм радить збираєть ся,
А дитя держить в руках.
В тім гар-гар, гур-гур почулось,
Щось страшне таке метнулось,
Мов увесь звалив ся дах.

Зглянутись не встигла баба, —
Вже кіхтяста песя лаба
Шкраб її через лице!
Передерла мов драбину, —
Баба кинула дитину
Та й кричить: „Ой, що-ж отсе?"

На дитину-ж ту нещасну
Впали капці рівночасно,
Мов із неба лютий грім:
По головці як дістало,
То лиш дрібку запищало,
Тай уже було по нім.

Тут вже ґвалт і крик зробив ся!
Перед домом люд стовпив ся,
Всі кричать, мов на живіт.
Баба кров з лиця втирає,
Мов безумна знай питає:
„Що се, чи валить ся сьвіт?"

Та дитя як мертве вздріла,
То страшенно заревіла:
„Ой ягідочко моя!
Моя внучечко єдина!
Що-ж без тебе, сиротина,
Та пічну на сьвіті я?"

Люди слухають, зітхають.
„Що тут стало ся?" питають.
„Хто се, як дитину вбив?"
Та як капці угледіли,
В один голос заревіли:
„Ось він! Ось хто се зробив!

„Га, сеж Касимові капці
Вбили внучечку тій бабці,
Ще й самій роздерли твар!
Абу Касим! Гей, чи чуєш?
Капців своїх так пильнуєш?
Де він, клятий, той скупар?"

Абу Касим наш нужденний
Вчувши галас той страшенний,
Весь поблід і помертвів,
Весь затряс ся мов трепета,
Бо вже чує, що в тенета
Біс його зловити вспів.

Вийшов, мов на суд злочинець.
Гнеть якийсь-там челядинець
Здоровенний, аж горить,
Хап його за руку живо:
„Ось де, пане, ось те пиво,
Що ви всіпали наварить!"

І притяг його до баби,
Абу Касимові лаби
Її кровю обмазав.
„Бачте! Бачте кров невинну!"
Потім вбитую дитину
В руки Касиму поклав.

„*Нате, пане, понесіте!*
Або хоч собі зваріте!
Саме добре у окріп!
Певно сего ви бажали,
Як ті капці заставляли,
Мов на вовка в лісі сліп"*).

*) Сліп — прилад до вбиваня великих зьвірів, зроблений на подобу мишачої пастки.

(Дальше буде).

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

СЕ ВЖЕ ДІЙСНО НОВІСТЬ І ТО НЕБУВАЛА!

Не той лиш сьвятий, хто все сумує;
Принагідно всякий і пожартує.

Тисне вас журба, давить вас горе, то возьміть для відради в руки наші книжочки, а найдете там лік і раду на всякий сум і в кожду хвилю розвеселитесь.

Де найдеть ся наша книжочка, там піде безжурна забава живо вперед і здоровий сьміх буде лунати зі всіх грудий.

А хочете забавити кромі себе також і других, то навчіть ся щонебудь з сеї книжочки і ставайте на сцену, сатирою та гомором розвеселяйте сумуючих і упавших на дусі; згори беріть всякі пороки й блуди, щоби сьвіт ішов не манівцями, а шляхом простим і чесним.

А хто на вас за „правду в очи" оскорбить ся, то не журіть ся і не зражуйте ся. Правда ворогів має много, але вона все горою.

ВЖЕ ВИЙШЛИ З ДРУКУ ДАВНО ПОЖАДАНІ НАЙНОВІЙШІ

МОНОЛЬОҐИ

КНИЖОЧКА 1.

КУМА КАСЯ.
ВСЕ ЛИХО ЧЕРЕЗ БАБУ.
ФАКТОР СЛУГ.
ВСЕ ЧЕРЕЗ МАТРОНУ.
ПЕРЕХИТРИЛА.
ТОРГ О СЛУЖНИЦЮ.
ЦІНА ВСЬОГО 20 ЦЕНТІВ.

КНИЖОЧКА 2.

СОФРОН МОЧИМОРДА.
МОШКО ПЯВКЕС.
КЛОПОТИ СЕМЕНА.
ІЦИК КВАРҐЕЛЬДУФТ.
ЛИХА ЖІНКА.
ЦІНА ВСЬОГО 20 ЦЕНТІВ.

Замовлення і гроші посилайте на адресу:
„S V O B O D A",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

СМАЧНА СТРАВА — СЕ ПОЛОВИНА ЖИТЯ!

КОЖДА ЖІНКА, кожда дівчина і кожда кухарка чи кухар, які хотять, щоби вони були люблені чи то своєю родиною, чи то своїм паньством, нехай навчать ся смачно варити.

СМАЧНА ЇДА — СЕ РОЗКІШ. Се розрада серед теперішної дорожні. Уміти добре і смачно варити — значить ся бути ощадним, дбайливим о добро своєї родини.

Хто хоче навчити ся смачно варити, нехай купить собі сейчас книжку

УКРАЇНСЬКА КУХАРКА

В сій книжці найдете докладно і в приступний спосіб подані приписи як варити ріжні зупи, росоли, печи мяса, ріжні леґуміни, кейки, паї, тісточка, ріжні старокраєві баби, завиванці, торти, пудінґи і много-много инших присмак.

Книжка має поверх 200 сторін друку.

ЦІНА ЛИШЕ 75 ЦЕНТІВ.

Замовленя висилайте враз з грішми на адресу:
„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.